

MATKA
MENNEISYYTEEN

Tuija
Lehtinen

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

© Tuija Lehtinen ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2024

ISBN 978-951-1-48854-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024

I. LUKU

Amerikkalainen James Humboldt Reese oli työläs asiakas. Olin istunut hänen kanssaan liki tunnin videoneuvottelussa keskustelemassa ohutlevyteknologiasta. Hänen edustamansa yritys oli suuren traktorien ja maatalouskoneiden valmistajan alihankkija, ja Reese oli aloittanut yksikön kehityspäällikkönä vuosi sitten. Hän oli tekniikan tohtori, pukeutunut rennosti vaaleaan pikkutakkiin ja pikkukukalliseen paitaan. En voinut olla miettimättä hänen jaaritellessaan joutavia, oliko pöydän alla sortsit vai farkut vai housuja ylipäätään. Eihän sillä väliä ollut, mutta ajatus sai minut näyttämään siltä kuin olisin ollut kiinnostunut hänen puheistaan. Hänen edeltäjänsä oli ollut järkevä ja luottanut minuun. Reese sen sijaan yritti narauttaa minut paljastamaan tietämättömyyteni teräksen käytöstä. Hänelle oli ollut lievä yllätys, kun hän ei ollut päässyt Teräskontion omistajan puheille vaan oli joutunut tyytymään minuun.

– Te olette tervetullut tutustumaan yritykseen, sanoin Reeselle. – Toimitusjohtaja esittelee teille mielellään tuotantoamme ja tietenkin uuden syvävetopuristimen.

Reese makusteli asiaa ja harmitteli sitten, ettei hänellä ollut tiedossa matkaa Eurooppaan. Minua se ei harmittanut hitusta-

kaan. Hän uskoi yhteistyöhömmä mutta aikoi ilman muuta varmistaa joitakin yksityiskohtia pomoltani. Siitä vain, enoni Otso puhuisi minun suullani ja ylistäisi minua siinä sivussa alan huippuasiantuntijaksi.

Kauppätieteiden maisterin tutkinto yhdistettynä teräsrakennetyöntekijän koulutukseen teki minusta metallialan moniosaajan. En arkaillut tarttua hitsauspuikkoihin vaan myös työstin metallia tarpeen vaatiessa. Työ tekijäänsä neuvoo, eno oli sanonut, kun olin hakenut paikkaa hänen firmastaan. Sitä ennen olin ollut töissä kahdessa metallialan yrityksessä ja opin paljon, mutta vasta eno oli pannut minut kunnolla koetteelle. Olin läpäissyt hänen seulansa, ja jo vuoden kuluttua hän oli nimittänyt minut Teräskontion talousjohtajaksi. Yhteistyömme ansioista firman liikevaihto oli kasvanut kolmessa vuodessa reippaasti. Eno ja minä tulimme hyvin toimeen toisin kuin äitini ja minä. Äidin mielestä metalliteollisuuteen osoittamani kiinnostus oli rahvaanomaista, ja hän kertoikin minusta tutuilleen maisterina ja antoi ymmärtää, että työskentelin akateemisella alalla. Onneksi tapasin hänet tai hänen tuttujaan hyvin harvoin. Enoa hänen käytöksensä huvitti.

– Mariella on jäänyt hemmotellun pikkuprinsessan tasolle. Siitä roolista hän ei luovu ikinä, eno oli joskus analysoinut.
– Oma minä menee kaiken muun edelle.

Olin samaa mieltä. Veljeni Ben ja minä emme saaneet kutsua Mariellaa äidiksi, vaan hän oli meille kuten muillekin Mariella. Hänen missionsa oli säilyttää nuorekkuus, ja hänen tähtihetkiään oli, jos joku luuli häntä sisarekseni. Mariella oli täysin vailla äidillisiä ominaisuuksia. Hän ei ollut osallistunut harrastuksiimme millään tavoin eikä ollut koskaan ollut mukana koulujen vanhempainilloissa tai muissa toiminnoissa. Sitä varten

olivat olleet apulaiset, joita oli ollut vuosien varrella useita. Ben oli kiintynyt moneen äidilliseen naiseen, mutta kukaan ei ollut pysynyt toimessa kauan. Apulaiset olivat joutuneet lastenhoidon ohessa palvelemaan Mariellaa ja mukautumaan mukisematta hänen oikkuihinsa. Mariella oli kuin entisaikojen aatellisneito vedotessaan heikkoon terveyteensä ja herkkiin hermoihinsa, mutta olin jo pienenä ymmärtänyt, ettei häntä oikeasti vaivannut mikään. Hän oli halunnut ja halusi edelleen huomiota.

Ben oli minua viisi vuotta nuorempi, eikä meillä ollut kotona asuessamme ollut ikäeromme vuoksi juuri mitään yhteistä. Hän oli ollut söpö vauva, mutta hyvin pian hänestä oli kehittynyt pieni kiusankappale. Ben oli yrittänyt saada tahtonsa läpi itkupotkuraivareilla, mutta Mariella oli kieltäytynyt paneutumasta hänen ongelmiinsa. Lastenhoitaja oli saanut tyyntytellä Benin ja lahjoa hänet herkuilla hiljaiseksi. Ehkä asiat olisivat olleet toisin, jos isä olisi puuttunut niihin edes joskus. Mutta mitäpä sitä vanhoja muistelemaan. Isä oli jättänyt perheensä, kun minä olin ollut kymmenen ja Ben viisi. Sen koommin emme olleet nähneet häntä.

Huomasin Essin nousevan työpöytänsä äärestä ja lähtevän paperinippu kädessään työpistettäni kohti. Alun perin toimisto oli ollut toisen teollisuushallin nurkassa, mutta paikka oli ollut meluisa ja muutenkin hankala. Yrityksen laajentuessa eno oli rakennuttanut erillisen toimistorakennuksen, jossa oli avokonttorin lisäksi taukhuone. Minun sekä enon työhuoneet oli erotettu ikkunallisoin seinin muusta konttorista. Hoidin omassa huoneessani lähinnä etäneuvottelut mutta muuten olin työntekijöiden käytettävissä niin suunnittelupöytien ääressä kuin halleissa. Samoin eno. Hän oli duunari, kuten alaisetkin. Vaikka minäkin olin perillä kaikesta Teräskontion tuotantoon liitty-

västä, eno ei laskenut minua samaan kastiin. Jotain rajaa piti hänen mielestään olla. Kun kerran hallitsin rahaliikenteen, olin neuvotteluissa kultaakin kalliimpi. Myös kielitaidostani oli hyötyä niissä tilanteissa, joissa eno oli joutunut turvautumaan elekieleen.

– Allekirjoitukset, Essi sanoi ja lykkäsi paperinipun eteeni.

Eno ei pitänyt sopimusten sähköisistä nimikirjoituksista, vaan hänestä ne piti allekirjoittaa oikealla kynällä ja paperille kahtena kappaleena, toinen meille mappiin ja toinen sopimuksen toiselle osapuolelle. Tässä asiassa en ollut saanut enon päätä käännettyä. Essi tietenkin skannasi kaikki asiakirjat ja arkistoi ne sähköisesti. Enolla ei ollut sanomista hänen käytäntöihinsä. Essi oli tavallaan jatkumo kotiapulaisiin, joita perheessäni oli ollut. Monet heistä olivat olleet taitavia manipuloijia, toimivat näennäisesti taustalla mutta ohjat kuitenkin tiukasti käsissä. Sellainen Essikin oli. Minua hän ei hämännyt, minkä hän ymmärsi. Hän oli päättänyt vetää yhtä köyttä kanssani, kun eno oli alkanut käydä ylikierroksilla ja häntä oli pitänyt toppuutella. Harvoin niin enää kävi. Enolle oli ollut helpotus, kun hän oli voinut sälyttää tilausten aikataulutukset ja laskutukset minun hoidettavikseni.

Essi oli viisissäkymmenissä, topakka täti, joka pukeutui aina suoriin housuihin ja vuodenaikaan sopivaan paitaan. Tumma tukka oli föönattu kuohkeaksi ja silmäripsiä sekä kulmakarvoja korostettu mustalla. Asiallinen oli määritelmä, joka sopi hänen ulkoasuunsa. Hän jaksoi kuunnella alaisten perheongelmia mutta ei alkanut opastaa niiden ratkaisuisissa. Riitti, että hän sanoi myötätuntoisen sanan silloin tällöin, ja moni tunsu sydämensä keventyneen hänen seurassaan. Minulla ei moista empatiakykyä ollut, eikä minulle tultukaan purkamaan henki-

lökohtaisia ongelmia vaan vain työhön liittyviä, ja ne ratkaisin joko itse tai enon tuella riippuen siitä, millainen jääkäri otti asian esiin.

Essi oli ollut kauan sitten kihloissa, mutta avioliitto ei ollut toteutunut, sillä mies oli osoittautunut naistennaaurattajaksi ja vienyt Essin säästöt. Essillä oli kaksi siamilaiskissaa, joiden kanssa hän asui pienessä talossa lähellä Orimattilan kirkkoa. Sulhaskuprun jälkeen hän ei ollut halunnut enää ottaa vaivoikseen miestä mutta koki velvollisuudekseen huolehtia enon arjesta saatuaan tältä rahallista tukea sulhasen häivytyä. Ne velat oli maksettu aikaa sitten, ja enon mielestä Essi olisi voinut lopettaa ruuasta, pyykeistä ja siivouksesta huolehtimisen ja muistuttelun jo silloin. Vaan eihän Essi, ja pikkuhiljaa eno oli tottunut siihen, että Essi kävi kerran pari viikossa kohentamassa hänen huusholliaan. Palkkiota Essi ei halunnut, mutta jouluisin ja merkkipäivinä eno muisti häntä aina matkalahjakortilla. Minun aikanani Essi oli käynyt kerran Tukholmassa ja kahdesti Tallinnassa. Kissojen vuoksi pitkät matkat eivät tulleet kysymykseen. Muut lahjakortit arvelin hänen myyneen tai lahjoittaneen eläinsuojeluyhdistyksen arpajaisiin.

– Minä en ymmärrä niitä kopukoita, Essi sanoi ja katsoi minua tuikeana. – Vaikka minä rakastan elämiä, en tajua, mikä Otsoa viirasi, kun hän hankki ne kolme elikkoo.

En minäkään ymmärtänyt. Eno ei ollut koskaan osoittanut erityistä eläinrakkautta mitään luontokappaletta kohtaan, eikä Mariellakaan ollut halunnut omaa lemmikkiä. Minulta ja Beniltä Mariella oli tietenkin evännyt sellaisien hankinnat, ja kun olin alkanut harrastaa ratsastusta, hän oli saanut migreenin ja voinut pahoin hevosten ja tallin hajuista, joita leijui mukanani kotiin. Hän oli kieltänyt minua menemästä tallille, ei ollut an-

tanut rahaa tunteihin mutta oli taistellut tuulimylyjä vastaan. Eno oli maksanut Benin jalkapalloharrastuksen, joten selvähän se, että hän oli kustantanut minunkin tuntini. Benistä oli tullut ammattilainen, minusta ei. Enon kopukoihin en kuitenkaan tuntenut vetoa, vaikka olin viihtynyt tallilla.

– Aasi, Essi sähähti. – Pirullinen ja kavala eläin. Se kama-la huuto, jonka ne päästävät ihmisiä nähdessään, tuo mieleen murhaajan uhrin kauhunparahdukset.

Kieltämättä enon kolme aasia ilmaisivat itseään puistattavasti. Justiina, Riikka ja Ulla olivat olleet maatilamatkailuyrityksen omistamalla tilalla. Niillä oli ratsastettu, ja ne olivat vetäneet kärryjä sekä olleet talutettavina. Ne olivat väriltään harmaita ja iältään reippaasti yli kymmenvuotiaita. Yrityksen omistajat olivat ikääntyneet, eikä jatkajaa ollut löytynyt. Muut eläimet he olivat saaneet sijoitettua uusiin paikkoihin, mutta aasitrio ei ollut kukaan halunnut. Yksittäin ne olisivat päässeet eri tiloille, mutta omistaja oli halunnut myydä ystävykset yhdessä. Eno oli tavannut hänet töiden yhteydessä. Miehen poika oli rakennuttanut lähikuntaan tennishallin, ja Teräskontio oli tehnyt sen runkorakenteen. Toimituksen yhteydessä eno oli saanut kutsun vieraila maatilalla ja pikkupoikamaisen uteliaana oli tietenkin mennyt tutustumaan paikkaan. Hän oli ilmeisesti osoittanut mielenkiintoa aaseja kohtaan, sillä omistaja oli ottanut yhteyttä häneen viimeisenä toivonaan pitää kolmikko koossa.

– Sinulla kun on tila, mies oli perustellut, – ja useita piharakennuksia, niin äkkiäkös niistä yhden muuttaa talliksi. Ulkoaitauskin on helppo erottaa metsän reunasta. Minä autan ja neuvon aasien hoidossa. Voit koska tahansa kysyä apua. Tytöt ovat ansainneet leppoiset eläkepäivät, ja sinun huostassasi ne saavat jolkotella paratiisissa.

Teräskontio sijaitsi Orimattilan teollisuusalueella, ja kun eno oli hankkinut sen omistukseensa kymmenen vuotta sitten, hän oli ostanut myös maatilan Virenojan kylästä, jonne oli Orimattilan keskustasta viisi kilometriä. Tilalla oli ollut hyväkuntoinen sadan neliön hirsitalo, joka riitti enon tarpeisiin. Piha-rakennuksia oli erillisen saunan lisäksi kolme, ja niissä aiempi omistaja oli säilyttänyt kulkuneuvoja, joita oli kai aikonut eläkepäivillään kunnostaa. Kuolo oli kuitenkin korjannut hänet vuotta ennen eläköitymistä, ja perikunta oli myynyt kaiken sutjakasti. Eno oli ostanut omistajan muistoksi yhden vanhoista avoautoista, 50-luvun amerikanraudan, ja ajatellut kunnostaa sen kesäsohvaksi pihakoivun katveeseen. Siellä olisi mukava istuskella saunan jälkeen tuoppi kädessä. Vielä eno ei ollut saanut mitään aikaiseksi auton kanssa. Sen sijaan aasitalli oli valmistunut nopeasti ja niitty aidattu. Ennen kuin eno oli ehtinyt harkita asiaa uudemman kerran, aasitrio oli jo asettunut pilttuisiinsa.

– Minä luulen, Essi sanoi, – että ne elikot kiljuvat pitkästyneisyyttään. Aikaisemmin niillä oli erilaisia aktiviteetteja maatilan vieraiden kanssa, nyt ei enää mitään. Otsosta ei ole leper-telemään niille, ja tuskin hän ehtii rapsutella niiden korvallisilla.

Enon apuna oli ollut alussa matkailuyrityksen eläintenhoitaja, joka oli opettanut enolle käytännöt. Ongelmia ei ollut tullut, sillä eno oli oppinut sisäistämään ohjeet oman alansa töissä. Kaikki oli jäänyt mieleen kerralla, mutta ihmisten kanssa työskenteleminen olikin paljon selkeämpää kuin puhumattomien eläinten aivoitusten tulkitseminen. Enosta oli hauska katsella aasien kirmailua ulkona, mutta yleensä hän hoiteli samalla kännykkä kädessä työasioita. Jonkin kuvan aaseista hän oli lähettänyt Essille ja minulle, ja Essi arveli, että eno yritti niiden avulla saada meidät piipahtamaan tilalla aaseja ilahduttamassa.

Turha toivo, ainakin minun kohdallani. Vapaa-ajalla en halunnut olla tekemisissä töihin liittyvien ihmisten kanssa.

Ennen kuin olin aloittanut Teräskontiossa, olin asunut Turun seudulla. Muutto tänne oli tuntunut tervetulleelta vaihtoehdolta. Pääsin etäälle Mariellasta ja hänen kotkotuksistaan, en myöskään kohtaisi enää epäluotettaviksi osoittautuneita ihmisiä. Opiskeluaikaiset tuttavat olivat hajaantuneet ympäri Suomea, vain harvan kanssa olin somessa satunnaisesti yhteydessä. Teräskontio oli ollut minulle uusi alku, enkä ollut katunut valintaani.

– Tuppukylä, Ben oli sanonut. – Sinä et pärjää siellä, palaat häntä koipien välissä suureen kaupunkiin.

– Voin asua Lahdessa, sinne ei ole tehtaalta kuin kaksikymmentä kilometriä.

– Lahti? Onko se kaupunki?

Olin hymähtänyt Benin puheille. Kyllä hän Lahden tiesi, oli käynyt siellä pelaamassa niin junnuna kuin aikuisena. En ollut perillä hänen peliuransa kaikista vaiheista, mutta Suomen maajoukkueeseen häntä ei ollut valittu. Se oli ollut hänelle kova paikka ja syy siihen, että hän oli lähtenyt Ruotsiin heti, kun sikkäläinen seura oli ottanut häneen yhteyttä. En tiennyt, miten taitava hän pelaajana oli. Riittävän taitava, oletin, koska sopimukset oli uusittu ongelmitta.

Eno oli kuskannut Beniä harjoituksiin ja peleihin eskarri-ikäisestä aina yläkoulun alkupuolelle asti. Kannustanutkin kentän laidalla usein mutta ollut huojentunut, kun valmentaja oli järjestänyt pojille kimppakyytejä ja häntä oli tarvittu enää harvoin. Eno oli tuolloin ollut Turun telakalla töissä ja muisteli joskus haikeana valtameriristeilijöitä, joita oli ollut rakentamassa. Oma bisnes oli kuitenkin ollut aina enon tavoitteena,

eikä hän ollut epäroinyt, kun tämä metallialan yritys oli tullut tarjolle. Enosta oli jo ollut aika jättää meidät oman onnemme nojaan. Ben oli pärjännyt omillaan, ja minäkin olin edennyt opinnoissani. Mariellalle oli tietenkin ollut yksi hailee, mitä veli oli hommaillut. Pääasia, ettei hänen ollut tarvinnut ottaa vastuuta mistään. Vasta kun olin aloittanut enon firmassa, hän oli vaivautunut sanomaan, että piti valintaani kiusallisena. Hän oli jopa ehdottanut, että vaihtaisin sukunimeni Kontioksi, jotta häntä ei enää yhdistettäisi minuun. Kieltämättä ehdotus oli ollut harkinnan arvoinen, mutta hänen mieleensä ei tietenkään ollut tullut, etten minä haluaisi tulla jatkossa yhdistetyksi häneen. Toistaiseksi olin antanut nimen pysyä ennallaan. Kaikki täällä olivat tienneet, että Otso oli enoni, mutta sukunimen vaihtaminen samaksi olisi voinut aiheuttaa sen kaltaisia ajatuksia, että kuka oikein luulin olevani, firman seuraava pääpomo. En tiennyt, oliko eno kaavaillut mielessään mitään sen suuntaistakaan. Hyvinkin hän saattaisi jakaa firman osakkeet työntekijöilleen, kun jäisi eläkkeelle hoivamaan aasejaan.

Ben oli käynyt tervehtimässä enoa kuusi vuotta sitten vähän ennen kuin oli muuttanut Ruotsiin. Sittemmin hän ei ollut Suomessa vierailut. Vaihdoimme satunnaisesti kuulumisia, mutta kumpaakaan eivät toisen tekemiset kiinnostaneet. Enolle Ben lähetti kuvia peleistä, ja näkemieni ruotsinkielisten tervehdysten perusteella arvelin, että kyse oli joukkueen faneille kohdistetuista kirjeistä, joiden saajien listalle Ben oli pannut enon. Pääasia, että eno koki, ettei Ben ollut unohtanut häntä. Hänestä oli vähän sääli, että Ben oli jo alkanut käyttää ruotsia suomen kielensä sijaan.

– Vaan mihinpä hän enää suomea tarvitsisi, eno oli kuitenkin huomionsa.

Mihin tosiaan. Enon sinisilmäisyyteen en tässä kuitenkaan uskonut. Hän ei vain halunnut sanoa, että Ben oli tehnyt meihin pesäeron. Mariellan torjunnan eno ymmärsi, mutta hän itse oli kuitenkin ollut Benin turvanalle. Ehkä hän oli hankkinut aasit ajatellen, että Benin mahdolliset lapset ratsastaisivat niillä tulevaisuudessa. Minun kohdallani eno tiesi, ettei aasien räakkäjiä ollut näköpiirissä. Mariellan perimää en halunnut säilyttää kenenkään kannettavaksi. Saati isäni.

Essi oli palannut työpisteelleen. Tarkastin kahden lähetyksen tilanteen ja lähdin sitten maalaamoon, jossa auton korin osia ripustettiin automaattiselle pulverimaalauslinjalle. Seurasin, kuinka kappaleet kulkivat esipesun, rasvanpoiston, kuivatuksen ja pulveroinnin läpi uunille, minkä jälkeen ne olivat valmiita. Monet tuotteet lähtivät meiltä tilaajille valmiina kokonaisuuksina, mutta tällä kertaa osia ei pantu kokoon meillä vaan vasta autotehtaalla. Juttelin koneenhoitajan kanssa tulevasta työstä ja jatkoin seuraavaan pisteeseen. Yleensä joko minä tai eno kiersimme halleissa päivän loppuilla, jolloin työntekijöiden oli helppo kertoa, jos jotain ongelmia oli ilmennyt. Jomman kumman sai aina paikalle akuutin syyn vuoksi kännykällä, mutta jos hankaluutta piti tulla konttoriin selittämään, moni meni puihin. Keskustelusta katosi luontevuus, ja rivien välistä oli joskus luettavissa, että mikä minä likka oikein luulin olevani. En minä mitään ymmärtänyt. Onneksi näitä tilanteita tuli eteen enää harvoin, ja tiesin kyllä, ketkä kannatti ohjata suoraan enon puheille.

Tänään ongelmia ei ollut. Ilmoitin enolle, että kaikki oli kunnossa. Kuulin aasien ääntelevän puhelun taustalla, ja eno sanoi-kin palanneensa juuri tehdastapaamiselta. En kuullut, miten neuvottelut olivat sujuneet, mutta uskoin hänen saaneen tilauk-

sen. Puhelu katkesi, kai yksi aaseista onnistui nappaamaan luurin hänen kädestään. Pääsin lähtemään töistä viideltä ja ajoin marketin kautta kotiin.

Ensimmäinen asuntoni oli sijainnut Lahdessa. Olin vuokranut keskustasta kerrostalokaksion ja uskonut viihtyväni kaupungin sykkeessä. Suurimman osan elämäni olin asunut Turussa. Eno ja Mariella olivat kotoisin Paimiosta, mutta minä ja Ben emme olleet koskaan käyneet tervehtimässä isovanhempiamme. Mariella ei ollut halunnut pitää heihin yhteyttä. Hän oli kieltänyt enoa viemästä meitä tapaamaan heitä ja antanut meidän ymmärtää, että erilaiset sairaudet olivat heikentäneet vanhuksia eivätkä he olleet enää kykeneviä kohtaamaan jälkikasvuja. Oletettavasti Mariella itse ei ollut kyennyt kohtaamaan heitä, maalaistollukoita, jollaisina hän piti kaikkia pikkukaupunkilaisia. Joskus ohimennen olin tuntenut uteliaisuutta isovanhempiani kohtaan mutta en kuitenkaan niin paljon, että olisin alkanut ottaa heistä selvää. Vasta opiskeluaikana olin kuullut enolta, että hän oli vuosien varrella informoinut vanhempiaan minun ja Benin tekemisistä ja lähettänyt heille kuvia tärkeistä tapahtumista.

– He ovat ylpeitä teistä, eno oli vakuuttanut. – Vaan niin metssä vastaa kuin sinne huutaa.

Enon mukaan Mariellan hienostelu ja ylimielisyys olivat saaneet isoäidin suivaantumaan ja vannomaan, ettei hän olisi tyttärensä kanssa enää missään tekemisissä. Isoisä oli alistunut hänen tahtoonsa. Enon mielestä hän olisi voinut panna naiset kuriin, mutta hän ei ollut halunnut uhmata vaimoaan. Eno oli kertonut, että isovanhemmilla oli ollut kenkäkauppa, jonka yhteydessä isoisä oli tehnyt suutarin töitä. Hyvin toimeentulevia

ihmisiä, mutta Mariellalle he eivät olleet kelvanneet. Mariella oli halunnut kultaiselle oksalle, pois nahan ja kenkälankin hajusta.

Mariella oli tavannut tulevan puolisonsa Ruisrock-festivaaleilla, jonne oli lähtenyt juhlimaan ylioppilaaksi pääsyään. Isä oli työskennellyt siellä ravintolapisteellä kokkina, ja joku oli kertonut Mariellalle, että mies omisti osuuden tunnetusta turkulaisesta ravintolasta ja oli mukana myös kahdessa muussa. Menestyvä mies siis ja kaiken kukkuraksi komea. Mariella, hunaajapupunen, oli pannut ison vaihteen päälle ja saanut isän huomion osakseen. Mariella oli ollut isää muutaman vuoden nuorempi, Bambi-katseinen tyttö, jota isä oli halunnut suojella pahalta maailmalta. Enon mukaan isän työkaverit olivat yrittäneet takoa järkeä isän päähän, sillä avuttomasta tyttösestä tulisi vain riesa kunnianhimoiselle yrittäjälle. Isä oli viis veisannut varoituksista ja uskonut, että Mariella aloittaisi kieliopinnot yliopistossa ja voisi hyödyntää kielitaitoaan vaikkapa hovimestarina. Voi isä, miten naiivi olit ollut tuolloin. Mariellalla ei ollut ollut aikomustakaan tehdä töitä asiakaspalvelussa eikä missään muuallakaan. Kesän jälkeen hän oli ollut raskaana, ja häitä oli juhlistu isän ja kumppaneiden hienostuneessa ravintolassa maistraatissa käynnin jälkeen. Eno oli ainoana edustanut Mariellan sukua, eikä isänkään puolelta ollut paikalle ilmaantunut kuin kummitäti. Vieraat olivat olleet liikekumppaneita ja muita firman kannalta hyödyllisiä henkilöitä. Kummallinen juhla, eno oli kerran luonnehtinut tapahtumaa minulle. Ihan kuin kukaan ei olisi tiennyt, että meneillään oli häättilaisuus.

– Lähinnä mieleen tuli uuden ravintolan avajaiset, eno oli selittänyt. – Orkesteri soitti vaimeasti taustalla. Tarjoilijat kiersivät vieraiden seassa tarjottimiseen, ja kaikenlaisia cocktailpaloja oli tarjolla. Samoin juomia tyrkytettiin joka välissä. Jos Mariellalla

olisi ollut häänpuku yllään, hänet olisi voinut mieltää morsiameksi, mutta kun ei.

Mariellalla oli virallisessa hääkuvassa päällään ohutolkaiminen cocktailmekko. Hän oli ollut tyylikäs ja seksikäs mutta ei todellakaan perinteinen morsian. Isällä oli ollut vaaleanharmaa puku, ja hän katsoi valokuvassa tuoretta vaimoaan jumaloivasti. Mariella Meri, entinen Kontio, oli noussut liiton ansiosta eliittiin eikä ollut antanut minkään tai kenenkään horjuttaa asemaansa.

Isän bisnekset olivat kukoistaneet, ja Mariella oli paistatellut hänen menestyksensä loisteessa. Naantalın kesäravintola oli kiehtonut Mariellaa aluksi, oli ollut kylpylä ja kansainvälistä tunnelmaa, mutta kuviot olivat kuitenkin olleet niin pienet, ettei Mariella ollut halunnut palata sinne seuraavana vuonna. Minulla ei ollut mitään mielikuvaa Naantalista. Jos olin ollut siellä, niin apulaisen hoivissa. Tai kotona Turussa, sillä mieluiten Mariella oli esittänyt nuorta vapaata naista, ja nuorihan hän oli tuolloin ollut. Saatoin kuvitella, että hän oli perustellut kotiin jättämistäni isälle laatuaikana kahden kesken. Ehkä niin. Neljä vuoden kuluttua Mariella oli ollut taas raskaana. Lapsena en tietenkään ollut miettinyt, miksi vasta silloin. Vasta aikuistuttuani olin päätellyt, että isä oli kyllästynyt hänen toimettomuuteensa ja alkanut puhua kesken jääneistä opinnoista tai ravintola-alan koulutuksesta. Mariellan ratkaisu oli ollut klassinen. Toinen lapsi, ja taas kotona oloa eskariin asti. Minun kansani kaikki oli sujunut hyvin, mutta Benin odotusaika oli ollut vaikea. Tarkkoja sen ajan vaiheita en tiennyt, mutta minulle oli selitetty, että Mariellan oli pitänyt olla levossa sairaalassa. Enkä myöskään muistanut, oliko hänen poissaolonsa vaikuttanut elämäni mitenkään. Tuskin. Isä oli joka tapauksessa ollut läsnä tarpeen vaatiessa, ja apulainen oli hoitanut minua muun ajan.

Benin synnyttyä Mariellan väsymys oli jatkunut, ja Beniä varten oli palkattu koulutettu lastenhoitaja. Minä olin aloittanut eskarin ja viihtynyt mainiosti uusien kaverien parissa. Minulla oli pyyhkinyt hyvin, enkä ollut piitannut Benin kiukutteluista. Hyvä isosisisko en ollut koskaan ollut, mutta ei ollut vanhemmis-sakaan ollut kehumista. Se, että isä jätti meidät, oli tietenkin ollut odottamatonta, mutta siitäkin oli ollut helppo syyttää Mariellaa. Isän lähdön ajattelemisen sai minut aina huokaisemaan syvään. Kunpa hän olisi selittänyt edes jotain – mutta ei.

Työnsin menneet taka-alalle, kun ajoin rivitaloasuntoni pihaan. Olin viihtynyt Lahdessa reilun vuoden. Kaupunki oli ollut erilainen kuin Turku, jotenkin kylmempi, ja olin kaivannut merta. Viihteelle oli ollut helppo lähteä, mutta vähitellen baarit olivat alkaneet kyllästyttää. Yhden yön juttuja oli ollut mutkatonta harrastaa, mutta kun samoja naamoja oli tullut turhan usein vastaan, olin alkanut miettiä muuttoa Orimattilaan. Pie-nihän kaupunki oli, mutta täältä pääsi kätevästi viettämään viikonloppua Helsinkiin ja sieltä edelleen johonkin metropoliin. Tukholmaan lensi tunnissa, Kööpenhamina ja Berliinikin olivat lähellä.

– Katso, Bea, me piirrettiin tänään kerhossa sieniä!

Naapurin neljän ikäinen Miko heilutti paperia matalan pensaidan toisella puolella. Laskin ostokassin maahan ja menin katsomaan pojan piirustusta. Hänen äitinsä irrotti turvaistui-men autosta ja tuli luoksemme. Tyttövauva nukkui eikä havah-tunut juttuumme. Lasten äiti, Siiri, oli peruskoulun opettaja, nyt äitiysvapaalla, ja hänen miehensä Atte työskenteli terveys-keskuksessa laboranttina. He olivat muuttaneet naapuriin kaksi vuotta sitten ja olivat mutkattomia ja hauskoja. Olin tehnyt heil-le, kuten työkavereillekin, selväksi, että perheen perustaminen

ja äitiys eivät kuuluneet suunnitelmiini. En ollut koskaan ollut lasten kiipeilypuu, en lässyttänyt heille enkä ollut ryhtynyt lapsenvahdiksi kenellekään. Itsekkyuden olin oppinut Mariellalta, kuten monta muutakin pahetta.

– Tuo on myrkkysieni, Miko selitti tohkeissaan. – Tuo taas on iilimatosieni.

Iilimato toi mieleeni lähinnä dildon, ja Siiri taisi ajatella samoin, sillä hän yskähti äkkiä. Hän patisti Mikon sisään ja kysäisi sitten, miten Otso pärjäsi aasien kanssa. Kaikki tiesivät enon ostaneen aasit, ja Siiri oli kertonut Mikon tykänneen niistä, kun he olivat käyneet maatilalla tutustumassa eläimiin.

– Minä kysyn enolta, voitteko te piipahtaa katsomassa niitä jonain viikonloppuna, lupasin. – Hän esittelee tyttöjään mielellään.

Siiri naurahti ja toivoi Otson suostuvan. Miko huusi jo ovelta, että tahtoi murkinaa, ja Siiri kiirehti sisään. Hain kauppa-kassin ja purkaessani ostoksia mietin taas lähimatkakohteita. En ollut tänä kesänä pitänyt kunnon lomaa, sillä yksi levysepähitsaajista oli toukokuun lopuilla kolaroinut moottoripyörälleen roska-auton kanssa. Hän oli ollut poissa pelistä pari viikkoa ja kesäloman vielä päälle. Koska eno ei ollut onnistunut löytämään pätevää korvaajaa, minä olin tarttunut puikkoihin. Tärkeä tilaus oli ollut työn alla, joten olin leikannut, taivuttanut ja muotoillut terästä ja lopuksi hitsannut kappaleita yhteen. Urakka oli ollut kova, mutta olin nauttinut kunnon fyysisestä työstä taulukoiden pyörittelyn sijaan. Enokin oli myöntänyt, että kyllä minusta duunariksi edelleen oli, mutta huojentunut, kun palasin taas talousjohtajatontilleni. Hän oli luvannut, että saisin pitää kunnon loman heti, kun haluaisin. Edellyttäen tietenkin, ettei kukaan muu menisi tolskaamaan liikenteessä.

– Tai sinua potkaise aasi päähän, olin lisännyt.

– Mua potkaisi polle päähän, eno oli alkanut rallatella. – Sain: Määhän jo siitä hevoinen.

Enolla oli mielessään valtava varasto vanhoja iskelmiä, joita hän lauloi ulkomuistista. Ben ja minä olimme saaneet osamme lapsina, kun eno oli tuudittanut meitä uneen iltasadun jälkeen. Minun muististani laulut olivat jo haihtuneet, mutta silloin tällöin jokin säe pulpahti mieleen. Kauan kypsynyt korvamato, sillä tuo pollehokema oli soinut mielessäni monta päivää.

Pollet. Hevoset. Orimattila. Hevoskylä. Ravihevoisiin keskittyneessä kylässä oli myös useita ratsutalleja, mutta en ollut vielä edes ajanut yhdenkään ohi tänne muutettuani. Siitä kun olin viimeksi ollut hevosen selässä, oli jo liki seitsemäntoista vuotta. Lukion toisella olin lopettanut ratsastusharrastuksen, kun paras ystäväni ja tallikaverini oli muuttanut muualle. Se oli ollut kerrasta poikki, enkä enää muistanut, miksi olin toiminut niin ehdottomasti. Eikä se ollut ollut ainoa kerta, muitakin yhtä äkinäisiä päätöksiä olin sittemmin tehnyt. Koskaan en ollut perunut mitään, mutta ehkä nyt oli aika herättää vanha harrastus henkiin. Edes kokeilla, miltä tuntuisi istua hevosen selässä. Enolle en asiasta puhuisi, sillä hän tarjoaisi heti aaseja käyttööni. En kestäisi ivallista hirnuntaa köpötellessäni niityllä matalan aasin selässä jalat maata hipoen. Jospa miettisän asiaa vielä uudelleen.

Niinpä en mennyt netissä paikallisten tallien sivuille vaan aloin selata matkailukohteita. Jonnekin teki mieli juuri nyt, jonnekin lämpimään meren äärelle.

2. LUKU

Jatkoin lomakohteiden etsimistä aamulla töissä, ja kun mieleistäni ei löytynyt, päätin siirtää matkan myöhäisempään ajankohtaan. Silloin suosittujen kohteiden turistimäärä olisi jo vähentynyt ja saisin lomailla rauhassa omissa oloissani. Bungalow korkeatasoisen hotellin yhteydessä voisi olla hyvä vaihtoehto. Valmiit ateriat painoivat valinnassa suuresti, sillä en ollut koskaan ollut kiinnostunut ruuanlaitosta. Siitä olivat pitäneet huolen apulaiset ja myöhemmin kaupungin keskustassa sijaitseva isän ja kumppaneiden ravintola, josta Ben ja minä olimme hakeneet lounasannoksia mukaamme koulun jälkeen. Meistä siinä ei ollut ollut mitään outoa, emmekä olleet ihmetelleet sitä, että isän lähdeyttä mikään ei ollut oleellisesti muuttanut. Vasta monta vuotta myöhemmin, kun olin ollut opintojen ohessa töissä ravintolan toimistossa ja käsitellyt kirjanpitoa, olin yllätyksekseni päässyt selville, että Mariella omisti ravintolasta kolmanneksen. Oli omistanut jo kauan. Kun olin kysynyt häneltä asiasta, vastaus oli ollut lyhyt ja ytimekäs: huomenlahja. Siihen minun oli ollut tyytyminen. Tieto oli kuitenkin selittänyt, miksi henkilökunta oli kohdellut Mariellaa silkkihansikkain. Joskus

Ben ja minä olimme nähneet Mariellan ruokasalissa, jossa hänelle oli tarjoiltu hienostuneita vähäkalorisia annoksia. Ben oli ollut varma, että joku tarjoilijoista sylki silloin tällöin kopean rouvan ruokaan. Minä olin uskonut, että useampi teki niin, sillä Mariellalla oli tapana huomautella kaikesta kattauksesta lähtien. Auta armias, jos aterimet olivat olleet liian etäällä lautasesta tai ruuan maussa oli särähtänyt jokin. Pahinta tietenkin oli ollut, jos tarjoilija ei ollut osannut esitellä annoksen ainesosia pikkutarkasti. Mikään ei ollut kelvannut Mariellalle sellaisenaan.

Vuosien varrella muut ravintolan osakkaat olivat tarjoutuneet ostamaan Mariellan osuuden, mutta hän oli myynyt sen vasta kahdeksan vuotta sitten. En tiennyt, miksi hän oli pitkitänyt myyntiä. Ehkä piruuttaan. Häneltä oli turha yrittää udelmitään, raha-asioista varsinkaan. Enokin oli ollut hyvin vaitonainen isäni äkkinäisestä lähdöstä. Enon mielestä isä oli ollut hyvä tyyppi, taitava liikemies ja huolehtiva perheenpää. Sitä miestä olin ikävöinyt pitkän aikaa, mutta vähitellen hän oli painunut mielessäni taka-alalle. Ben ei ollut osannut kaivata häntä, viisivuotiaalle oli riittänyt selitys, että isä oli työmatkalla Turkissa. Minäkin olin aluksi uskonut, että isä oli siellä perustamassa ravintolaa. Olin kärttänyt Mariellalta, että matkustaisimme paikan päälle katsomaan, miten ravintola edistyi. Mariella oli saanut migreenin, oikeasti tai teeskennellyt, eikä asiasta ollut enää puhuttu. Enolta olin sittemmin kuullut, ettei isän olinpaikasta ollut mitään todellista tietoa. Hän oli kävellyt kesken lihapullien paiston jälkiä jättämättä tiehensä. Niinpä. Syytä ei kukaan tiennyt.

Katoamista oli tietenkin tutkittu mutta tuloksetta. Isä ei ollut ottanut mukaansa passia eikä pankkikorttia, ja autokin oli ollut